

Észleléseinkből

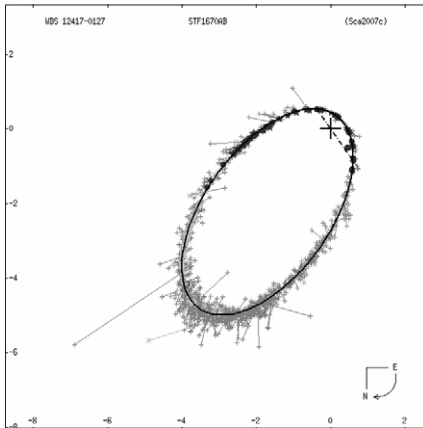
Meglehetősen régen jelentkeztünk észlelőtársaink megfigyeléseinek összefoglalójával e rovat hasábjain, most viszont némileg törlesztjük ezt az adósságot. Szorgosan dolgozó észlelőink munkájából válogatunk jelenlegi cikkünkben.

STF 1670AB (γ Virginis – Porrima)

WDS: 12417-0127

Dátum: 2016.04.25., 20:00 UT, S: 6, T: 4

15 T, 200x: Ezzel a nagyítással fényes, szoros, szép kettős. A tagok egyenlő fényességűek és fehérek, de egy enyhe sárgás színárnyalat érezhető. A két komponens közt épp egy csillagkorongnyi a rés. A pozíciósög nagyon jól becsülhető a látómezőben lévő csillagok segítségével, melyek közül az egyik pont nyugati irányban található. A pozíciósöveget 0 foknak, míg a tagok szögtávolságát 2–3 ívmásodpercnak becsültem. (Boleska Gábor)

A γ Virginis (STF 1670) csillagpárosának pályarajza

A γ Virginis egyre jobb célpontnak számít, hiszen a híres csillagpár közötti szögtávolság jelenleg növekszik, és ez a folyamat még évtizedekig folytatódik. Míg néhány évvel ezelőtt csak igazán nagy távcsövekkel lehe-

Név	Észl.	Műszer
Boleska Gábor	2	15 T
Cseh Viktor	7	13 T
Földvári István Zoltán	3	6 L
Kocsis Antal	4	30 T
Szamosvári Zsolt	53	12 L
Szklanár Tamás	14	10 L

tett próbálkozni a felbontásával, most már akár kisebb műszerekkel is felkereshetjük. Kis távcsővel észlelőknek külön segítség, hogy a két fő csillag fényessége csak századmagnitúddal tér el egymástól, így a látómezőben gyönyörű látványt nyújt a két csillag. (A Porrimáról a Meteor 2014. júniusi számában jelent meg részletesebb cikk – a szerk.)

SHY 106AB (Fomalhaut)

WDS: 22577-2937

Dátum: 2016.08.01., 00:10, S: 5, T: 4

8 L, 12,5x; 13 T, 103x: Kernya János Gábor írt egy nagyszerű cikket erről az érdekes hármascillagról. Nekem személy szerint mindig is a Fomalhaut volt a kedvenc csillagom, de nem tudtam, hogy egy extrém tágas csillagrendszer legfényesebb égitestje is egyben. Az egész rendszer átmérője az égbolton hatalmas, több mint 7 fok, egyik tagja az LP 876-10 már az Aquariusban helyezkedik el. Tehát a tagok:

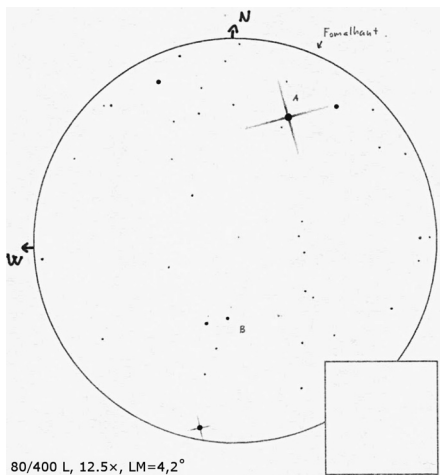
Fomalhaut = Fomalhaut A

TW PsA = Fomalhaut B

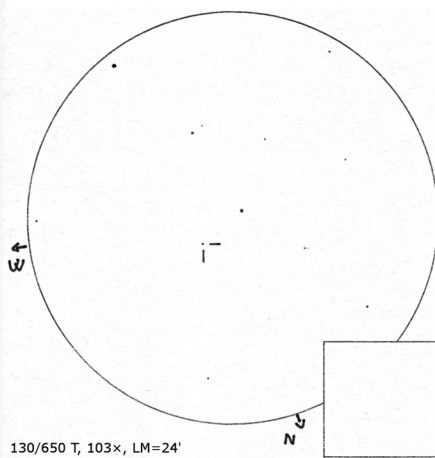
LP 876-10 = Fomalhaut C

A rajzok két távcsővel készültek; az első látómezőrajz a 80/400-as kisrefraktorral a lehető legkisebb nagyítással készült zenitűkörrel. Ez egy 4,2 fokos égiterületet ábrázol.

A második látómezőrajz a 130/650-es Newton-távcsővel készült, 103x-os nagyítással. A rendszer harmadik tagját nem volt túl könnyű megtalálni; nagyon halvány, alig 12,6 magnitúdós. Az első rajz kisrefraktorral zenitűkörrel, a második Newton-távcsővel

80/400 L, 12,5×, LM=4,2°

130/650 T, 103×, LM=24'

Cseh Viktor látómezőrajzai a Fomalhaut rendszeréről

WDS	Név	PA	S	m ₁	m ₂
22577-2937	KAL1Aa,Ab	251	12,7	1,16	24,6
22577-2937	SHY106AB	188	999,9	1,25	6,60
22577-2937	MAM1AC	338	999,9	1,25	12,62
22577-2937	WS1138Ca,Cb	144	0,5	12,8	14,8

A Fomalhaut rendszere

készült (fontos az égtájak figyelembevételehez).

Az AB csillagok szeparációja 7560 ívmásodperc, pozíciózögük 190 fok.

Az AC csillagok szeparációja 19152 ívmásodperc, pozíciózögük 330 fok.

(Cseh Viktor)

A mellékelt táblázatban is látható, hogy a Fomalhaut rendszeréhez tartozó csillagpárokat különféle elnevezéssel katalogizálták. Ezek szerint az AB csillagok az SHY 106, az AC tagok a MAM 1, míg a C csillag további kettőre bomlik, igen nehéz, 0,5 ívmásodperc szögtávolsággal (12,8 és 14,8 magnitúdós csillagok). Továbbá az A főkomponensnek van egy Ab párja, de ez olyan halvány (24,6 magnitúdó), hogy csak igazán nagy távcsövekkel lehet csak lefényképezni.

Földvári István Zoltán egy régi, kis japán távcsővel észlelte a Regulust. Igen, ekkora távcsővel is bőven lehet élvezetes megfigyeléseket végezni!

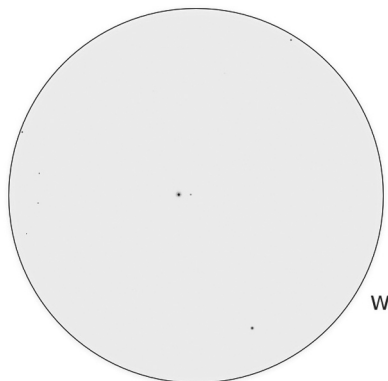
Földvári István Zoltán egy 60 mm-es kistávcsővel készítette ezt a rajzot a Regulus rendszeréről

STFB 6AB (Regulus – α Leonis)

WDS: 10084+1158

Dátum: 2016.05.07., 20:15, S: 8, T: 3

6 L, 30x: A Leo legfényesebb tagja, amely kékesfehér színnel, +1,4^m fényességgel igen szépen világít a látómezőben, a kísérő túszerű, igen jól látható, szürkés színnel +8^m környékén. Becsült szeparáció: 180", PA: 300. (Földvári István Zoltán)

Kocsis Antal egy szoros kettőst állított be 30 cm-es távcsövének látómezejébe:

A 714

WDS: 19326+4603

Dátum: 2016.05.21., 22:30 UT, S: 7, T: 3

30 T, 60x: Ezzel a nagyítással nem bontja.

30 T, 250x: Az AF Cyg változócsillag 76-os összehasonlítója közelében. Még ezzel a nagyítással is elég nehéz pár. Halványabb kis csillagok alkotják, bár a telehold erős fénye is befolyásolja a látványt. Éppen réssel bontott, kis „hézag” a csillagok között. A fényességkülönbség 0,5–0,6 magnitúdó lehet. PA = 0–355 fok. (Kocsis Antal)

Igen aktív észlelőnk, Szamosvári Zsolt számos észlelése közül válogatunk:

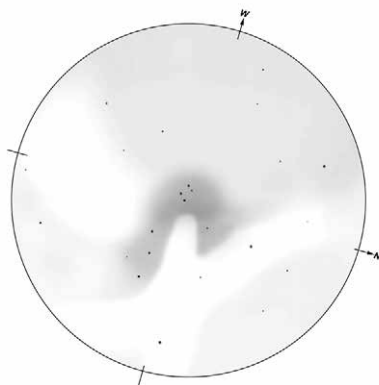
STF 748 (Orion – Trapézium)

WDS: 05353-0523

Dátum: 2016.03.04., 19:50, S: 7, T: 2

12 L, 111x: Gyönyörű és lenyűgöző látvány az Orion-köd belsejében levő négy csillag. Ha az ember teljesen tájékozatlan lenne, akkor is feltűnne, hogy ezek összetartoznak. Színük kékes, fényességük különböző, A: 5 magnitúdó, B, C: 6,5 magnitúdó, D: 7,5 magnitúdó. Trapéz alakban látszanak. AB PA: 45 fok, SEP: 10", AC: PA: 300 fok, SEP: 15"; AD: 330 fok, SEP: 15". Több csillagot nem sikerült meglátnom a környékükön. Érdekes a köd szerkezete is. A Trapéziumtól lefelé, kelet felé egy sötét köd nyúlik be, mely aztán DK-ÉNy irányban is folytatódik egy keskeny sávban. Délen egy ovális fekete rész szakítja meg a ködöt, amely egyébként halványan az egész látómezőben érzékelhető. A legfényesebb a Trapézium környékén, a látómezőben DK-ÉNy irányban hullámvonalban húzódik végig. A ködben sajnos egyéb szerkezetet nem tudok kivenni, még szűrővel sem, mert az Orion már eléggé nyugaton van, és Esztergom fényei elmosásák a részleteket. Egyébként már ezért a látványért megérte ma este kitelepülni az ég alá. A katalógusjelölésektől eltértem, a legfényesebbet vettem A-nak a leghalványabbat D-nek.

(Szamosvári Zsolt)

Szamosvári Zsolt rajza az STF 748, ismertebb nevén Trapézium környezeteről

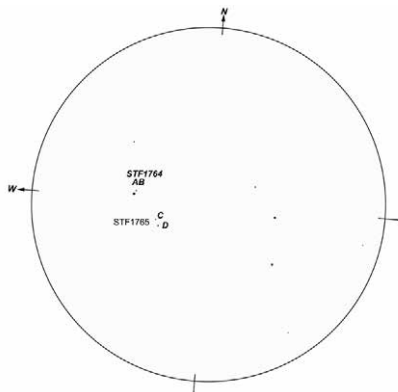
STF 1764, STF 1765

WDS: 13377+0223, 13379+0221

Dátum: 2016.05.25., 21:30, S: 5, T: 2

12 L, 80x: Igen érdekes rendszer. Első pillantásra két kettőst láttam, egy szoros nagy kontrasztút és egy halványabb tág párost, ezért döntöttem a rajz mellett. Az csak másnap derült ki a WDS-ből, hogy az alsó páros egyrészt a felső pár CD tagja, de a katalógusban külön is szerepel STF 1765 néven. A rajzon is így jelöltem őket, eltérő betűtípussal.

(Szamosvári Zsolt)

Szamosvári Zsolt rajza az STF 1764 és az STF 1765 jelű kettőscsillagról

Szklénár Tamás

MIT MONDANAK A CSILLAGOK? 70 ÉVE ALAKULT MEG A MAGYAR CSILLAGÁSZATI EGYESÜLET

Az MCSE 1946. november 11-én alakult meg Kulin György csillagász kezdeményezésére.

Az évforduló tiszteletére emlékidéző találkozót szervezünk az óbudai

Polaris Csillagvizsgálóban 2016. november 12-én 12 és 18 óra között. A találkozón megidézük az MCSE 1946–49 közötti időszakát korabeli dokumentumokkal, képekkel, egyesületünk első időszakáról szóló előadásokkal. A rendezvény címválasztása nem véletlen, hiszen negyven évvel ezelőtt jelent meg Kulin György legendás kötete, a

Mit mondanak a csillagok?

Mit mondanak a csillagok 1976-ban, mit mondanak 1946-ban, és mit mondanak 2016-ban?

Találkozónk második részében erre a kérdésre keressük a válaszokat.

Kulin Györgyre emlékezve szeretettel várjuk mindazokat, akik személyesen ismerték, vagy bármilyen formában hatott rájuk Gyurka bácsi munkássága.

A Mit mondanak a csillagok? elnevezésű rendezvényünkön való részvétel díjtalan, azonban regisztrációköteles (jelentkezés e-mailben: mcse@mcse.hu)

MCSE belépési nyilatkozat

Kérem felvételemet a Magyar Csillagászati Egyesületbe rendes tagként!

Név: .....

Cím: .....

Szül. dátum: ..... E-mail: .....

A rendes tagdíj összege 2016-ra 7300 Ft (illetmény: Meteor csillagászati évkönyv 2016 és a Meteor c. havi folyóirat 2016-os évfolyama).

Tagilletmény: Meteor csillagászati évkönyv és a Meteor c. havi folyóirat.

Tagjaink **ingyenesen** vehetnek részt a **Polaris Csillagvizsgáló** valamennyi programján, **kedvezményt kapnak a Pannon Csillagdában, Budapesti Távcső Centrum** egyes SW termékeire és a **Puskás Fotó** Mammut I-ben található üzletében.

A tagdíjat átutalással kérjük kiegyenlíteni (bankszámla-számunk: 62900177-16700448), a teljes név és cím megadásával. Személyesen a Polaris Csillagvizsgáló esti bemutatói alkalmával lehet intézni a belépést. MCSE, 1300 Budapest, Pf. 148.